

ΑΡΘΡΟ ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

Επικοινωνία:

Γραφείο Επικοινωνίας
Τομέας Προώθησης και Προβολής, Πανεπιστήμιο Κύπρου
Τηλ. 22894304
ηλ. διεύθυνση: prinfo@ucy.ac.cy,
ιστοσελίδα: www.pr.ucy.ac.cy

«Ο Κήπος του Προφήτη»

Του Σταύρου Α. Ζένιου

*“Το έθνος να λυπάστε αν φορεί ένδυμα που δεν το ύφανε.
Ψωμί αν τρώει αλλά όχι απ' τη σοδειά του.
Κρασί αν πίνει, αλλά όχι από το πατητήρι του.” (Από τον Κήπο του Προφήτη του Καλίλ
Γκιμπράν, 1933)*

Η Κυπριακή οικονομία αντιμετωπίζει προβλήματα ρευστότητας και φερεγγυότητας. Για να χαράξουμε αποτελεσματική πολιτική πρέπει να ξεχωρίσουμε τα άμεσα προβλήματα ρευστότητας από τα μεσοπρόθεσμα προβλήματα φερεγγυότητας.

Όταν η οικονομία είναι κατά βάση φερέγγυα, τότε έλλειψη ρευστότητας είναι μεν επικίνδυνη αλλά σχετικά εύκολο να αντιμετωπισθεί. Με προσωρινή περικοπή δαπανών και δάνεια από Κίνα ή Ρωσία το πρόβλημα ξεπερνιέται. Όταν όμως η οικονομία είναι αφερέγγυα τότε τα λογιστικά μέτρα οδηγούν σε ένα φαύλο κύκλο μείωσης των εξόδων που προκαλεί συρρίκνωση της οικονομίας και τα έσοδα μειώνονται γρηγορότερα από τις δαπάνες. Αυτό έπαθε η Ελλάδα και μια ολόκληρη γενιά νέων είναι κατά 45% άνεργοι και παίρνουν το δρόμο της ξενιτιάς.

Όταν μια οικονομία αντιμετωπίζει προβλήματα βιωσιμότητας τότε οι περικοπές είναι απλά το πρώτο βήμα. Χρειάζονται ριζοσπαστικές μεταρρυθμίσεις στο οικονομικό μοντέλο.

Δυστυχώς ο κοινωνικός διάλογος δεν εστιάζεται στα σωστά ερωτήματα. Έχουμε θέσει τόσο χαμηλά τον πήχη των προσδοκιών μας από τον Υπουργό Οικονομικών –ο προηγούμενος αντί να σχεδιάζει οικονομική πολιτική πρόσφερε αβάσιμο καθυστερημένο ότι «Η κρίση θα μας ξεπεράσει»-- που ενθουσιαστήκαμε με την αποφασιστικότητα του νέου Υπουργού όπως τολμήσει πάγωμα μισθών. Αυτό είναι σωστό βήμα στην σωστή κατεύθυνση. Ωστόσο δεν αρκεί.

Ας δούμε λοιπόν τι είναι που καταφέραμε –για να αντιληφθούμε πόσα απομένει να κάνουμε.

Από το 2000 τα εργατικά κόστη στην Κύπρο αυξήθηκαν 65% σε σχέση με 40% στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 17. Αυξήθηκαν περισσότερο από ό,τι στην Ελλάδα, Ισπανία, Πορτογαλία και Ιταλία. Ο πληθωρισμός στην χώρα μας κινήθηκε στα ίδια επίπεδα με την ΕΕ-17, επομένως το πραγματικό εργατικό κόστος ανέβηκε 25% περισσότερο από τους εταίρους μας. Συνυπολογίστε την παραγωγικότητα εργασίας στο 85% του Ευρωπαϊκού μέσου όρου και καταλήγουμε σε ένα

δυσάρεστο συμπέρασμα: δεν δικαιολογούμε τους μισθούς μας. Όχι πάγωμα μισθών αλλά μειώσεις μέχρι 40% προδιαγράφουν τα δεδομένα. Τέτοιου μεγέθους μειώσεις ζουν οι Έλληνες εργαζόμενοι, λαμβάνοντας υπόψη και την ανεργία που σημαίνει μηδενισμό εισοδήματος. Το συνδικαλιστικό κίνημα δεν αλλάζει τις πραγματικότητες με δυναμικές κινητοποιήσεις --αντιθέτως επιδεινώνει τα δεδομένα.

Πρέπει να αποφύγουμε τέτοιες μειώσεις! Μπορεί να κάνουν το προϊόν μας ανταγωνιστικό διεθνώς αλλά σκοτώνουν την ντόπια ζήτηση, διαβρώνουν την κοινωνική συνοχή και δεν δημιουργούν θέσεις εργασίας. Εξ' άλλου δεν ευθύνονται μόνο οι μισθοί, ευθύνονται οι αναποτελεσματικές διαδικασίες, ο συνδυασμός εργασίας με τεχνολογίες και πολλά άλλα. Ωστόσο, αν δεν κάνουμε κάτι θα μας επιβληθούν οι μειώσεις από τους μηχανισμούς στήριξης. Για να μην καταντήσουμε τα φτηνά εργατικά χέρια της ευροζώνης χρειαζόμαστε κάτι περισσότερο από το πάγωμα μισθών. Η ανεργία ξεπέρασε το 8% και δεν μπορεί οι υπόλοιποι να συμπεριφερόμαστε λες και δεν τρέχει τίποτα. Ας μην ξεχνούμε ότι άνεργοι είναι 25% των παιδιών μας! Αυτό καλό είναι να σκεφτόμαστε όταν προγραμματίζουμε δυναμικά μέτρα.

Επομένως, το πάγωμα μισθών άργησε να γίνει και είναι ένα πολύ μικρό πρώτο βήμα.

Γιατί είναι μικρό βήμα; Διότι το πρόβλημα της οικονομίας είναι βαθύτερο από τα εργατικά κόστη.

Αν πωλείς ένα ανταγωνιστικό προϊόν, τότε μειώνοντας το κόστος παραγωγής αυξάνεις την επικερδότητα. Τι ακριβώς πουλά η χώρα μας; Δυστυχώς όχι πολλά πράγματα. Το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών είναι αρνητικό από το 2003, αλλά η κατανάλωση αυξάνεται. Το χρέος των νοικοκυριών αυξήθηκε από 100% σε 130% του ΑΕΠ την τελευταία τετραετία, των επιχειρήσεων από 100% σε 160% και το δημόσιο χρέος ξεπέρασε το όριο του 60%.

Και να μην ξεχνούμε τα περιβαλλοντικά προβλήματα. Ο δείκτης της Διεθνούς Τράπεζας που συνοπολογίζει τα περιβαλλοντικά κόστη στους εθνικούς λογαριασμούς παρουσιάζει καθοδική πορεία από το 2000. Από το 2008 είναι αρνητικός. (Μάλλον υπήρξε επιδείνωση μετά την 11-7-11.)

Αυτή δεν είναι βιώσιμη κατάσταση. Ζούμε πέραν των δυνατοτήτων μας. Κάποια στιγμή τα δάνεια στερεύουν και πρέπει να αντιμετωπίσουμε τις πραγματικότητες. Είχαμε προειδοποιηθεί. Η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας κατέβηκε έξη βαθμίδες το 2010 και στην τελευταία αξιολόγηση του World Economic Forum κατέβηκε ακόμη εφτά.

Πως όλα αυτά διέφυγαν της προσοχής του προηγούμενου Υπουργού Οικονομικών; Την απάντηση μας την δίνει το πόρισμα της διερευνητικής επιτροπής για το Μαρί: «Η Κυπριακή πολιτεία επέδειξε πολύ σοβαρή ανεπάρκεια, ολιγωρία, αμέλεια και ανευθυνότητα». Αυτή η διαπίστωση δεν περιορίζεται στη διαχείριση των κοντέινερς –εκείνο ήταν ένα απλό πρόβλημα με σαφείς τεχνικές προδιαγραφές διαχείρισης του.

Και όμως ο Υπουργός Οικονομικών ήταν από τους πλέον δημοφιλείς Υπουργούς.

“Το έθνος να λυπάστε που καλωσορίζει τους κυβερνήτες του με ζητωκραυγές και τους αποχαιρετά με γιουχαϊσματα, για να δεχθεί τους επόμενους με ζητωκραυγές και πάλι.”

Και περνάμε στο τραπεζικό σύστημα. Οι δύο μεγάλες τράπεζες χρειάζονται κεφάλαια που αντιστοιχούν στο 15% του ΑΕΠ για να διασφαλίσουν την κεφαλαιουχική τους επάρκεια. Οι ανάγκες της Τράπεζας Κύπρου ανέρχονται στο 25% της κεφαλαιοποίησης της. Τα σχέδια της για εξασφάλιση

κεφαλαίων φαίνονται ρεαλιστικά. Αν εξαιρέσουμε το κούρεμα των ελλαδικών ομολόγων η Τράπεζα είναι κερδοφόρα, δεν αντιμετωπίζει πρόβλημα φερεγγυότητας. Η Μαρφίν Λαϊκή απαιτεί κεφάλαια ύψους 3.7 φορές την κεφαλαιοποίηση της. Τα σχέδια για εξασφάλιση τους είναι υπερβολικά αισιόδοξα και οι εκπρόσωποι του μεγαλομέτοχου Marfin Investment Group (MIG) εγκαταλείπουν θέσεις ευθύνης στην διοίκηση της Τράπεζας απαιτώντας βεβαιώσεις από την Κεντρική Τράπεζα και την νέα διεύθυνση ότι δεν θα τους ζητηθούν επιπρόσθετα κεφάλαια!! Καλό εδώ να γνωρίζουμε ότι το MIG κατέγραψε απώλειες 45% τον τελευταίο χρόνο και η επενδυτική δύναμη πυρός μειώθηκε από 5.2 δις, το 2007 σε 305 εκατ. σήμερα, ενώ το Ντουμπάι χρειάστηκε στήριξη 10 δις, δολαρίων από το Άμπου Ντάμπι για να ανταποκριθεί στις δικές του υποχρεώσεις μετά το 2008.

*«Το έθνος να λυπάστε που επευφημεί τον τραμπούκο ως ήρωα,
και θεωρεί γενναιόδωρο τον απαστράπτοντα κατακτητή.»*

Στην συζήτηση που οργάνωσε το ΕΒΕΛ είχα εισηγηθεί ριζοσπαστικές μεταρρυθμίσεις για να ανακτήσει η οικονομία τον δυναμισμό της. Ο Υπουργός Οικονομικών απάντησε ότι αλλαγές γίνονται σε καιρό ειρήνης όχι στο μέσο κρίσης. Εκτιμώ πολύ τις προσπάθειες του Υπουργού, αλλά με αυτή την θέση διαφωνώ.

Για να ανακτήσει η οικονομία το δυναμισμό της χρειάζονται ριζοσπαστικές μεταρρυθμίσεις στο οικονομικό μοντέλο.

Είναι σε περιόδους κρίσεων που γίνονται τα τολμηρά βήματα. Ο δημόσιος διάλογος σε αυτά πρέπει να εστιαστεί.

Τώρα είναι η ώρα για να ληφθούν μέτρα βελτίωσης της αποτελεσματικότητας του δημόσιου τομέα, μετοχοποίησης δημόσιων οργανισμών, αναδόμηση των υπηρεσιών που δύνουν προς αυτές που ανατέλλουν, υιοθέτηση διεθνών προτύπων ποιότητας στην διαχείριση ημιδημόσιων οργανισμών. Να απεγκλωβιστούμε από διαδικασίες που μεριμνούν να μην χαθεί ούτε ένα σεντ ενώ διακινδυνεύουν αναπτυξιακά προγράμματα εκατομμυρίων – 704 εκατ. ευρώ ετησίως κοστίζει στις ιδιωτικές επιχειρήσεις η δημόσια γραφειοκρατία σύμφωνα με μελέτη της KPMG. Τώρα είναι η ώρα να διερωτηθούμε αν συνταξιοδοτούμαστε πολύ νωρίς, αν επενδύουμε επαρκώς στην καινοτομία και την επιχειρηματικότητα, αν έχουμε από τα δημόσια σχολεία τις υπηρεσίες που αναμένουμε.

«Ο δύσπιστος μαθητής ρώτησε “Μα θα έρθει η άνοιξη, θα λιώσουν τα χιόνια των ονείρων μας και της σκέψης μας”. Και ο προφήτης απάντησε “Αγαπημένοι μου, να είστε τολμηροί και όχι διστακτικοί, εξωστρεφείς και όχι εσωστρεφείς, και μέχρι την τελευταία σας στιγμή να υπερβείτε τους εαυτούς σας”.»

Αυτά συμβαίνουν στην χώρα του προφήτη. Την δική μας χώρας όμως αν δεν την φτιάξουμε εμείς δεν θα την φτιάξει κανείς άλλος για μας. Δεν θα την φτιάξει ο μηχανισμός σταθερότητας. Τα καταφέραμε το 1960 με την ίδρυση της Δημοκρατίας, τα καταφέραμε μετά την καταστροφή του 1974 και το 2004 με την ένταξη μας στην ΕΕ. Η τύχη βρίσκεται και αυτή τη φορά στα χέρια μας. Χρειάζεται επαγγελματισμός, υπευθυνότητα και πολιτική ευτολμία.

Ο Σταύρος Α. Ζένιος είναι Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και Πρόεδρος των Πρυτάνεων των Πανεπιστημίων των Ευρωπαϊκών Πρωτευουσών